

การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of Indicators of Safety School Guide of the Basic Education Commission Office

กฤษฏา ศรีสุชาติ¹ จำเนียร พลหาญ² และสมชาย วงศ์เกษม³

Krisada Srisuchad¹, Chumnian Pollaham² and Somchai Wongkasem³

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม^{1,2,3}

Corresponding author, E-mail : krooteay@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัย และทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาเครือข่ายโรงเรียนปลอดภัย 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.941 มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ามี 5 องค์ประกอบหลัก และ 46 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือมี 16 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง มี 8 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน มี 6 ตัวบ่งชี้ และ 5) องค์ประกอบหลักด้านหลักสูตรความปลอดภัย มี 5 ตัวบ่งชี้โดยพบว่า องค์ประกอบหลักที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ($B = 1.02$)

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ามีค่าความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{Chi-Square} = 73.36$, $df = .58$, $p = 0.08418$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.93$, $RMSEA = 0.031$)

3. ผลการสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมของการประเมินคุณภาพคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คน อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับคู่มืออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัย ; ตัวบ่งชี้คู่มือโรงเรียนปลอดภัย

ABSTRACT

This research aimed to develop indicators of Safety School Guide of the Basic Education Commission Office, and to examine the goodness of fit of the structural relationship model of safety school indicators developed by the researcher with empirical data. The sample for this study consisted of 280 teachers of safety school network. The instrument used for collecting data of this study was a five-level rating scale questionnaire with 0.941 reliability and content validity of 0.60 -1.00. The collected data were analyzed by using a computer software program Results of the study are as follows:

1. Results of developing of the conceptual framework and indicators of safety school. This model consists of 5 major factors and 46 indicators as follows: 1) The major factor regarding Environmental Protection consists of 11 indicators; 2) The main factor regarding Protection and Assistance consists of 16 indicators ; 3) The major factor regarding Prevention and Surveillance consists of 8 indicators; 4) The major factor regarding Promotion and Development consists of 6 indicators and 5) The major factor regarding Safety course consists of 5 indicators

2. The goodness of fit of the structural relationship model of safety school of the Basic Education Commission Office indicators with the empirical data reveal that the model is in congruence with the empirical data. (Chi-Square = 73.36, df = .58, p = 0.08418, GFI = 0.96, AGFI = 0.93, RMSEA = 0.031)

3. The creation of the safety school guide indicates that the mean of 7 experts' assessment on its suitability is at high level ($\bar{X}$ =4.43) and the mean of general opinions on the guide is at the highest level ($\bar{X}$ =4.54) which lead to the conduction of the safety school project for the best use as it was purposed.

Keywords : Development of Indicators safety School ; Safety School Guide

บทนำ

สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อ วิธีการดำรงชีวิตและความปลอดภัยของเด็ก เยาวชนในหลายรูปแบบ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และทวีความรุนแรงมากขึ้นเกือบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านทัศนคติ พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน มีค่านิยมแบบบริโภคนิยมอย่างฟุ่มเฟือย การห่างเหินจากศาสนา การทะเลาะวิวาท ติดยาเสพติด การเสพติดลามกอนาจาร ติดเกม รวมทั้งการจมน้ำเสียชีวิตและการประสบอุบัติเหตุจากการเดินทางของเด็กและเยาวชน ฯลฯ [1]

ทั้งนี้ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกสังคม ปัญหาดังกล่าวจึงมีความสำคัญที่ต้องการแก้ไข โดยเร่งด่วนเพราะหากปล่อยไว้ก็จะกลายเป็น “ไม่แก่” ดัดยาก การกระทำผิดก็จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุและ

ประสบการณ์ ในที่สุดก็จะกลายเป็นอาชญากรในอนาคตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ [2] สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต[3]ที่กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับสังคมในทุกส่วนของโลกโดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปแบบก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครองความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารซึ่งมีอิทธิพลต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ได้มีการไหลทะลักของข้อมูลข่าวสารเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบโดยเฉพาะผลกระทบทางลบที่มีอิทธิพลต่อเด็กได้แก่ปัญหาทางเศรษฐกิจปัญหาการระบาดของสารเสพติดปัญหาการแข่งขันกันในรูปแบบต่างๆปัญหาครอบครัวก่อให้เกิดความทุกข์ความวิตกกังวลความเครียดมีการปรับตัวไม่เหมาะสมส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้องการปรับตัวที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์หรือไม่เหมาะสมจากสภาพการณ์ของสังคมดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อตัว

บุคคลจนทำให้ไม่อาจดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพเท่าที่ควรกลุ่มที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุอยู่ในช่วงก้าวสู่วัยรุ่น เป็นช่วงที่ร่างกายและสภาพจิตใจเกิดการเปลี่ยนแปลงวุฒิภาวะทางอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์มีความสับสนในการวางบทบาทของตนเองในสังคมขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญหน้ากับปัญหาเกิดความวิตกกังวล เกิดความสับสนต่อการปฏิบัติตนในกลุ่มเพื่อนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมเช่นการแต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียนกระด้างกระเดื่องไม่มีสัมมาคารวะเหม่อลอยเก็บตัวเชื่องซึมพูดจาก้าวร้าวไม่สุภาพโต้เถียงเสียงดังเอะอะวอยวายผลการเรียนตกต่ำไม่สนใจเรียนหนังสือเรียนมาเรียนสายเป็นประจำการใช้สารเสพติดเป็นต้น

จากสถานการณ์และปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการศึกษาและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและมาตรการในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนทุกคนในสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ เช่น อุบัติเหตุจากอาคารเรียน อาคารประกอบ อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ การเดินทางไป - กลับ การพานักเรียนไปศึกษา นอกสถานที่ การร่วมกิจกรรมสำคัญ อุบัติภัย เช่น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติภัย และปัญหาทางสังคม เช่น การล่อลวงล่อลวงทางร่างกายและจิตใจ สารเสพติด การทะเลาะวิวาท การถูกล่อลวง การลักพา ลือลามกอนาจาร บายมุข ด้านสุขภาพอนามัยนักเรียน ด้านสวัสดิภาพ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลให้สถานศึกษาได้มีการวางแผนจัดระบบรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ ดังเช่น ผลการสำรวจภาวะสุขภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ในประเทศไทย โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข [1]พบว่า นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 6.1 มีเพศสัมพันธ์ก่อนอายุ 13 ปี ร้อยละ 4.5 และเคยมีเพศสัมพันธ์กับบุคคล 2 คน หรือมากกว่า ร้อยละ 5.5 และมีการใช้ถุงยางเป็นประจำร้อยละ 38.4 และจากการศึกษาวิจัยของศูนย์เพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก โดยที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี รายงานว่า การจมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุที่สูงเป็นอันดับหนึ่ง

ประเทศไทยมีเด็กเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงกว่าประเทศพัฒนา 5.15 เท่า การเสียชีวิตจากการจมน้ำในกลุ่มเด็ก 15 ปี ช่วงปี 2547-2551 เฉลี่ย 1,431 รายต่อปี หรือวันละ 4 คน โดยกลุ่มอายุ 10-14 ปี มีอัตราการเสียชีวิต 5.27 คน ต่อ 100,000 คน หรือ ร้อยละ 24.6 ของการตายจากการบาดเจ็บ ซึ่งต่ำกว่าอายุต่ำกว่า 10 ปี มีประมาณ 12 คนต่อ 100,000 คน และช่วงเดือนเมษายนของทุกปี เป็นช่วงที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุด เฉลี่ย 359 คน เป็นการจมน้ำในแหล่งน้ำใกล้บ้าน สาเหตุจากการจมน้ำพบว่า กว่าร้อยละ 80 ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือประมาณ 11 ล้านคน วัยนี้ไม่เป็น เด็กชายมีโอกาสเสียชีวิตจากการจมน้ำมากกว่าหญิง 1.8 เท่า ในแต่ละช่วงที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะช่วงอายุ 10-12 ปี พบว่า อัตราการเสียชีวิตในเด็กหญิงสูงกว่าชาย ในส่วนกลุ่มเด็กโตมักเกิดจากความประมาทในการว่ายน้ำ เล่น ช่วยคนตกน้ำ หรือการเดินทางโดยทางน้ำ และพบว่าบางกรณีมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลการสำรวจในส่วนของความเสี่ยงด้านสังคม เศรษฐกิจและครอบครัวเช่น ข้อมูลโครงการ Child Watch 2553 - 2554 พบว่า มีเด็กถึงร้อยละ 14 ที่ต้องถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านคนเดียว หลังเลิกเรียน ในประเด็นนี้พบว่า หลายพื้นที่ของประเทศ เด็กและเยาวชนถูกทิ้งให้อยู่บ้านตามลำพัง หรืออยู่กับผู้สูงอายุ ดังนั้นการสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น และจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องมีคู่มือการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย [1]

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ความปลอดภัยของนักเรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการบริการทางการศึกษาของโรงเรียน เพราะนอกจากจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัยแล้ว ยังมีผลทางตรงต่อการพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนถึง

การสร้างควมไว้วางใจและความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดรองมาจากสถาบันครอบครัว เด็กบางคนใช้ช่วงเวลาก่อนโรงเรียนมากกว่าอยู่ที่บ้าน จนบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นเหมือนบ้านที่สองของเด็กและคุณครูเปรียบเหมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็กเช่นเดียวกัน บทบาทของโรงเรียนจึงไม่เป็นเพียงแต่เป็นสถานที่ที่ส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตของเด็ก รวมทั้งปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนจากภัยอันตรายต่างๆ [4] ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนปลอดภัย เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา การจัดระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขในการเรียนรู้และการมีชีวิตที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองให้มีความปลอดภัย มีความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและเพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีความคาดหวังว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจะได้นำตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ปลอดภัย ปราศจากความเสี่ยงต่อการประสพภัยอันตรายทั้งร่างกาย จิตใจและการสูญเสียต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยและประโยชน์ของผู้เรียนสูงสุดอย่างยั่งยืนแก่นักเรียนทุกคนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีอะไรบ้าง
2. โมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
3. คู่มือโรงเรียนปลอดภัยที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

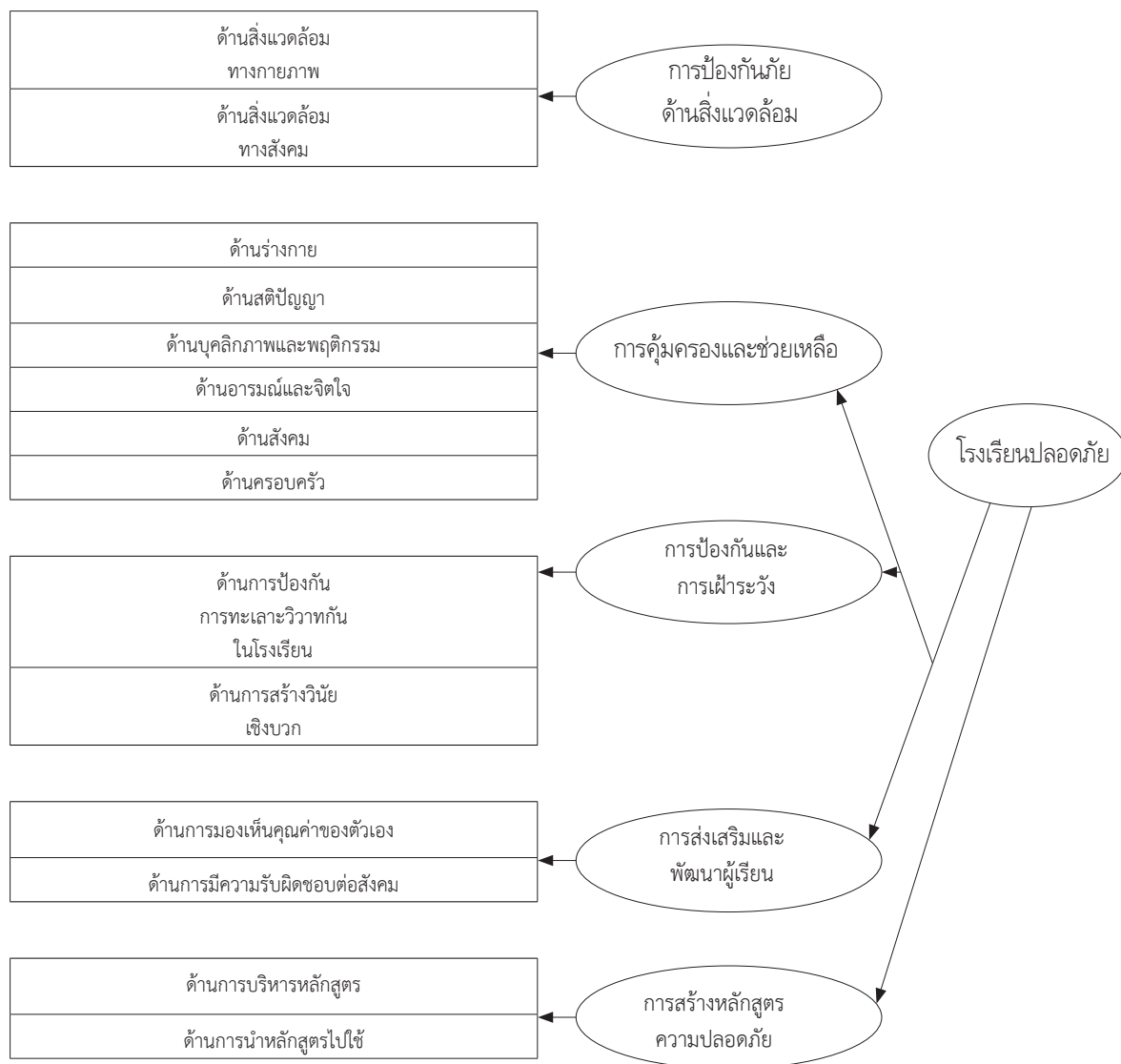
1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาหลักการเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1 สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนปลอดภัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อกำหนดองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย

1.3 ร่างตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาโดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยที่ได้จากการสังเคราะห์

1.4 พัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการนำร่างตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย ไปดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ พร้อมการปรับปรุงแก้ไขตัวบ่งชี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ในประเด็นคำถาม ดังนี้

1.4.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่และควรเพิ่มเติมหรือปรับปรุงแก้ไขจากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอหรือไม่ อะไรบ้าง

1.4.2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัย ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด และมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ อย่างไร

1.5 สรุปประเด็นจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับตัวบ่งชี้ที่ได้จากการศึกษาของผู้วิจัยในเบื้องต้น มาดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์พร้อมทั้งปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติม หรือตัดตัวบ่งชี้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในเครือข่ายโรงเรียนปลอดภัย จำนวน 35 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 950 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในเครือข่ายโรงเรียนปลอดภัย จำนวน 280 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากครูจำนวน 8 คน ต่อ 1 โรงเรียน

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Yamane [17] ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้นั้นสอดคล้องกับ Hair และคณะ [15] ที่แนะนำว่าตัวอย่างควรมีขนาดตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไป และแนวคิดของนักสถิติที่เสนอไว้ว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากับหรือมากกว่า 100 คนหรือควรใช้อย่างน้อย 5 หน่วยต่อหนึ่งตัวแปรซึ่งจะมีจำนวน 5 เท่าของตัวแปรที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL มีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดต่ำกว่า 100 จะพบว่ามีโอกาสปฏิเสธสมมุติฐานในการทดสอบไค-สแควร์มาก เพราะค่าไค-สแควร์มีแนวโน้มที่จะมีค่าสูง[8]

2.2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพของตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากตัวบ่งชี้ที่พัฒนาแล้ว มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) แบบลิเคอร์ท์ และได้กำหนดความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ไว้ 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.3 ตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

2.3.1 นำแบบสอบถาม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของตัวบ่งชี้

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีค่ามากกว่า 0.50 คือมีค่าตั้งแต่ 0.60 -1.00

2.3.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .941

2.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ถึงกลุ่มตัวอย่างทั้ง 280 คน ระหว่างวันที่ 1- 25 กุมภาพันธ์ 2558 จากนั้นติดตามรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน จนได้รับแบบสอบถามครบทั้ง จำนวน 280 ฉบับ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558

2.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าทางสถิติ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัย โดยกำหนดการแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

(1) ค่าเฉลี่ย (Mean) มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ [9]
4.50 - 5.00 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมาก
2.50 - 3.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป จึงถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ได้

(2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation co-efficiency) ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์จะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่น้อยกว่า.30 จึงจะนำไปวิเคราะห์หาค่าประกอบต่อไป [10],[11]

(3) ค่าดัชนี KMO เพื่อใช้วิเคราะห์ว่า ข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ โดยแปลความหมาย ดังนี้ [7]

.80 ขึ้นไป เหมาะสมดีมาก

.70-.79 เหมาะสมดี

.60-.69 เหมาะสมปานกลาง

.50-.59 เหมาะสมน้อย

น้อยกว่า.50 ไม่เหมาะสมที่จะนำข้อมูลชุดนี้

มาวิเคราะห์องค์ประกอบ

(4) ค่าสถิติของ Bartlett (Bartlett's test of sphericity) ใช้ทดสอบตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ([10])

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) โดยการใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ไลค์ลีสต์สูงสุด (Maximum likelihood : ML) และค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ [12]

(1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square) ระดับการยอมรับคือ ไม่น้อยสำคัญ หรือ ค่า P-value มากกว่า 0.05

(2) ค่า Factor loading ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .30

(3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ระดับการยอมรับ คือ มีค่ามากกว่า .90 ขึ้นไป

(4) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังที่สองเฉลี่ย (RMSEA) ใช้ประเมินความสอดคล้องของโมเดล ดังนี้

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.05-0.08 แสดงว่าโมเดลค่อนข้างสอดคล้อง

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.08-0.10 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องเล็กน้อย

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.10 แสดงว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระดับการที่ยอมรับคือ น้อยกว่า .08

2.3.5 วิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงยืนยันด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รวมทั้งการปรับโมเดลจากค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระยะที่ 3 การสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ศึกษา เอกสาร ขั้นตอนวิธีการสร้างคู่มือ

3.2 สร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัย โดยการนำองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยเรียบเรียงตามแนวทางการสร้างคู่มือ พร้อมคำชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการตามคู่มือโรงเรียนปลอดภัยดังนี้

3.2.1 กำหนดเนื้อหาในคู่มือโรงเรียนปลอดภัย

3.2.2 กำหนดหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ (Objective) ขอบเขต (Scope) คำจำกัดความ (Definition) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure)

3.3 นำคู่มือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ

3.4 นำคู่มือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือโรงเรียนปลอดภัย โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินคู่มือเพื่อแปลผลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ในส่วนของการกำหนดค่าเฉลี่ยเพื่อแปลความหมายระดับความเหมาะสมของการประเมินคุณภาพคู่มือ และระดับความคิดเห็นทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเกณฑ์ ดังนี้[13]

4.51 - 5.00 มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 - 4.50 มีความเหมาะสมมาก

2.51 - 3.50 มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 - 2.50 มีความเหมาะสมน้อย

1.00 - 1.50 มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.5 ปรับปรุงและแก้ไขคู่มือตามคำแนะนำของผู้

เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลการสร้างกรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านระบบคุ้มครองและช่วยเหลือ 3) ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และ 5) องค์ประกอบหลักด้านการสร้างหลักสูตรความปลอดภัย

1.2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักเพื่อกำหนดองค์ประกอบย่อยและร่างตัวบ่งชี้ และการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน เพื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในเบื้องต้นพบว่า ตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 14 องค์ประกอบย่อย และ 46 ตัวบ่งชี้

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 55.71 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 30-45 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 54.29 และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 52.14

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม จำนวน 46 ข้อ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุดถึงสูงสุด คือ 4.42 ถึง 4.84 ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่ผ่านเกณฑ์การกำหนดทุกตัวบ่งชี้ และเมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 4.84; S.D. = .364) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาในด้านร่างกายและจิตใจ ($\bar{X}$ = 4.42; S.D. = .516)

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลการวัด 5 โมเดล คือ 1) โมเดลการวัดด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม (EP) 2) โมเดลการวัดด้านคุ้มครองและช่วยเหลือ (PT) 3) โมเดลการวัดด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง (PS) 4) โมเดลการวัดด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (PD) และ 5) โมเดลการวัดด้านการสร้างหลักสูตรความปลอดภัย (SC) โดยมีรายละเอียดผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบ

2.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่บ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้าน ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า

2.1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ของโมเดลการวัดทั้ง 5 โมเดลพบว่าโมเดลการวัดทุกโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.3 โมเดลการวัดด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้ว มีค่าสถิติ Chi-Square=20.17, df=15, P-value = 0.17, GFI= .99, AGFI = .94 และ RMSEA = 0.35

2.2 โมเดลการวัดด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือพบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้ว มีค่าสถิติ Chi-Square=82.28, df=38, P-value= 0.00, GFI = .96, AGFI= .99 และ RMSEA=0.06

2.3 โมเดลการวัดด้านการป้องกันและเฝ้าระวังพบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้ว มีค่าสถิติ Chi-Square =3.23, df=6, P-value= 0.78, GFI = 1.00, AGFI=.98 และ RMSEA= .00

2.4 โมเดลการวัดด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนพบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้ว มีค่าสถิติ Chi-

Square=4.02, df =2, P-value= 0.99, GFI= 1.00, AGFI=.95 และ RMSEA=0.06

2.5 โมเดลการวัดด้านการสร้างหลักสูตรความปลอดภัยพบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้ว ค่าสถิติ Chi-Square =0.5, df=2, P-value= 0.99, GFI= 1.00, AGFI= .99 และ RMSEA= .00

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าสถิติ Chi Square=73.36, df=58, P-value= 0.08, GFI = .96, AGFI= .93 และ RMSEA= 0.031 ซึ่งหมายความว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และนอกจากนี้ยังพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบ (b) ของตัวบ่งชี้ทั้ง 5 องค์ประกอบหลักมีค่าเป็นบวก คือ มีค่าตั้งแต่ .46 ถึง 2.55 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

3.2 ผลการพิจารณาความสำคัญของตัวบ่งชี้จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง มีค่าน้ำหนักค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน มากที่สุด (B=1.02) รองลงมา คือ การคุ้มครองและช่วยเหลือ (B=.99) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (B=.94) การป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม (B=.86) และการสร้างหลักสูตรความปลอดภัย

(B=.83) ดังรายละเอียดแสดงในภาพที่ 2 ดังนี้

4. ผลการสร้างคู่มือตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสม จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินคุณภาพคู่มือโรงเรียนปลอดภัย

4.1 ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมของการประเมินคุณภาพคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 12 รายการประเมิน มีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ ระหว่าง 3.81 ถึง 5.00 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในภาพรวม ซึ่งมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย 4.43 แสดงว่าคู่มือโรงเรียนปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม

เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นสรุปได้ว่าคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้และการจัดรูปแบบ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยได้ตามบริบทของสถานศึกษา

4.2 ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับคู่มือโรงเรียนปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.00 ถึง 4.86 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นในภาพรวม ซึ่งมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 นั้นแสดงว่าคู่มือโรงเรียนปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทั่วไปเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ผู้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักของตัวชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการป้องกันภัย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ด้านการส่งเสริมและ

พัฒนาผู้เรียนและด้านการสร้างหลักสูตรความปลอดภัยนั้นอาจเนื่องมาจากความเข้าใจและความตระหนักของครูที่มีต่อการสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กว่า เป็นสิ่งที่สำคัญที่หน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน ควรเข้ามาร่วมมือกันเพื่อให้เกิดสังคมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กอย่างแท้จริง โดยที่โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดรองลงมาจากสถาบันครอบครัว เด็กบางคนใช้เวลาในการอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าอยู่ที่บ้านจนบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นเสมือนบ้านที่สองของเด็กและครูเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็กเช่นกัน ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนจึงไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ที่เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตเด็ก รวมทั้ง

ปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนจากภัยอันตรายต่างๆดังนั้นการสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.2542 [4]นอกจากนี้ยังพบว่าสถานที่เกิดการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในสถานศึกษามากที่สุดได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ (ร้อยละ 36.6) อันดับรองคือการบาดเจ็บที่เกิดบริเวณที่เล่น ที่ออกกำลังกาย คือ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สนามหญ้า สวนหย่อม สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 30.3) อันดับสาม เกิดในบริเวณโครงสร้างตึกเรียน เช่น บันได ระเบียง (ร้อยละ 17.6) ลักษณะบาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นบาดเจ็บเฉียดขาด บาดแผลฉีก ฟกช้ำ บาดแผลทิ่มแทง ซึ่งไม่รุนแรง ตำแหน่งที่เกิดมักเป็นแขนขา (ร้อยละ 60) รองลงมาเป็นศีรษะ ใบหน้า (ร้อยละ 26) ฟัน (ร้อยละ 5) และตา (ร้อยละ 3) ร้อยละ 76 ของการบาดเจ็บสามารถให้การดูแลได้ในโรงเรียนและร้อยละ 24 ต้องนำส่งหน่วยรักษาพยาบาลภายนอกซึ่งเป็นอุบัติเหตุส่วนมากที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ที่หมายถึงอันตรายที่เกิดขึ้นโดยเฉียบพลันและไม่ได้คาดคิดมาก่อนอันเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์อุบัติเหตุในสถานศึกษามักมาจากความประมาทขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์และสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษา [3]

การเกิดอุบัติเหตุและความรุนแรงดังกล่าว เป็นเหตุนำการเสียชีวิตในเด็กไทยในช่วง 7 ปี ตั้งแต่ปี 2542-2548 มีแนวโน้มการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุและความรุนแรงสูงขึ้น ในขณะที่แนวโน้มการเสียชีวิตรวมลดลงเฉลี่ยแต่ละปีมีเด็กอายุ 1-14 ปี เสียชีวิตจากอุบัติเหตุและความรุนแรงจำนวนกว่า 3,351 ราย คิดเป็นอัตราการตาย 22/100,000 หรือร้อยละ 37.9 ของการเสียชีวิตทั้งหมดจมน้ำเป็นสาเหตุนำ มีเด็กเสียชีวิตจากการจมน้ำจำนวนกว่า 1,500 รายต่อปี คิดเป็นร้อยละ 47 ของการบาดเจ็บทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 10 ปี สาเหตุอันดับสอง คือ การเสียชีวิตจากการจมน้ำส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กโตอายุมากกว่า 10 ปี พบว่า มีเด็กเสียชีวิตจากการจมน้ำกว่า 750 ราย คิดเป็นร้อยละ 23 ของการบาดเจ็บทั้งหมดสาเหตุอื่นที่พบได้ตามมาคือการขาดอากาศรูปแบบต่าง ๆ ตกจากที่สูง สารพิษ กระแสไฟฟ้า สิ่งแปลกปลอมอุดตันโพรงจมูก น้ำร้อนลวก สิ่งของหล่นทับหรือกระแทก สัตว์กัด ถูกทำร้ายโดยผู้อื่น การบาดเจ็บนำไปสู่การเสียชีวิตและการถาวรในเด็กที่ส่งผลให้

เกิดความเสียหายรุนแรงทั้งระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม [13] ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการป้องกันและเฝ้าระวัง ไม่ให้เด็กเสี่ยงต่อภัยอันตรายและไม่ให้เด็กประสบภัยอันตรายต่าง ๆ โดยป้องกันและเฝ้าระวังให้เด็กปลอดภัยทั้งจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจากบุคคล โรงเรียนจึงควรมีทั้งระบบความปลอดภัย (Safety zone) โดยการสำรวจจุดเสี่ยงในบริเวณโรงเรียน เพื่อบันทึกและแก้ไขข้อผิดพลาดจุดเสี่ยงในบริเวณ (Safety rules) ที่เหมาะสมตามแต่ละช่วงวัยของเด็ก เป็นข้อตกลงร่วมกันกับนักเรียนถึงความร่วมมือ และมีกฎเกณฑ์ระวางภัยจากบุคคลทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน [4] นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [3] กำหนดว่าโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประพฤติตนเหมาะสมซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเด็กนักเรียนในด้านอื่น ๆ สร้างบรรยากาศให้ทุกคนมีความสัมพันธ์ระหว่างเด็กนักเรียนกับเด็กนักเรียน เด็กนักเรียนกับครู ผู้ปกครองกับเด็กนักเรียน การจัดกิจกรรมสร้างเสริมวินัยเชิงบวก การฝึกทักษะทางสังคม ทักษะการจัดการกับตนเอง ทักษะการควบคุมอารมณ์ อาจจัดในรูปแบบของกิจกรรมเสริมกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมสวดมนต์ในวันสุดสัปดาห์ มุ่งเน้นให้เกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้เกิดความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปัน และให้โอกาสผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับ Tacq Jaecus [15] กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดจะต้องมีการเรียนรู้ผ่านการมีประสบการณ์โดยตรงหรือเกิดจากการสังเกตโดยสิ่งที่มีบทบาทอย่างมากกับกระบวนการเกิดพฤติกรรมได้แก่ปัจจัยทางชีวภาพ พันธุกรรมและฮอร์โมนต่างๆที่มีผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมได้รวมไปถึงปัจจัยทางสังคมยังมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมอีกด้วย โดยการตัดสินใจว่าจะมีการแสดงออกในพฤติกรรมใดของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกกับผลที่ได้รับเมื่อแสดงออกซึ่งพฤติกรรมนั้นแล้ว ดังนั้นการจัดให้มีการโรงเรียนมีการเรียนการสอนที่เน้นการบริการสังคม จึงเป็นความสำคัญและความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการในสถานศึกษาโรงเรียนปลอดภัย

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลหรือบ่งบอก ถึงตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากที่สุด คือ การป้องกันและเฝ้าระวังมีค่าน้ำหนักค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 1.02 รองลงมา คือ การคุ้มครองและช่วยเหลือ มีค่าน้ำหนักค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .99 การส่งเสริมและพัฒนา มีค่าน้ำหนักค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .94 การป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .86 และหลักสูตรความปลอดภัย มีค่าน้ำหนักค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .83 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องมาจากการป้องกันและเฝ้าระวัง ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยลดความไม่ปลอดภัยของนักเรียนในด้านต่าง ๆ นั้นเพราะสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ [14] ได้รายงานว่าเด็กและเยาวชนไทย มีแนวโน้มใช้ความรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี 2547 และ 2550 ที่ผ่านมาและยังพบว่าอายุเฉลี่ยของเด็กที่ใช้ความรุนแรงจนถึงกระทำการผิดกฎหมายมีอายุน้อยลง โดยพบมาในช่วงอายุ 12-18 ปี ทั้งนี้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน พบมากในโรงเรียนในลักษณะของการทะเลาะวิวาทระหว่างเพื่อนร่วมโรงเรียนและต่างโรงเรียน รวมถึงความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการกระทำรุนแรงของสมาชิกในครอบครัว และความรุนแรงที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้และเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงขณะเดียวกันสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบ่มเพาะความรุนแรงและไม่มีความปลอดภัย โดยพบว่า เด็กและเยาวชนที่พบเห็นการทำผิดกฎหมายของคนในชุมชนที่พวักอาศัยมีความเสี่ยงในการใช้ความรุนแรงสูงถึง 1.70 เท่าของเด็กและเยาวชนที่ไม่พบเห็นการทำผิดกฎหมายของคนในชุมชน ทั้งนี้การสำรวจของศูนย์วิจัยเอแบคโพลล์ (1-8 กุมภาพันธ์ 2551) พบว่า เด็กสามารถเดินถึงร้านเหล้า

ได้ภายใน 7 นาที ไปร้านเกมและแหล่งพนักได้ในเวลา 15 นาที เข้าถึงซีดีลามกและสถานบันเทิงได้ใน 30 นาที สอดคล้องกับที่โครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (2551-2552) ที่พบว่าหลายจังหวัดมีพื้นที่เสี่ยง แหล่งเริงรมย์ต่าง ๆ มากกว่าพื้นที่ดีและสร้างสรรค์ 2-3 เท่า นั้น เช่นเดียวกับรายงานของศูนย์การศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่าพื้นที่เสี่ยงสำหรับเด็กมีเพิ่มขึ้น พื้นที่ดี ๆ ของเด็ก มีน้อยมาก ในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการป้องกันและเฝ้าระวังในด้านต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายกับเด็ก

จากการอภิปรายที่เกี่ยวกับแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการป้องกันและเฝ้าระวังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาเครือข่ายโรงเรียนปลอดภัยทุกคนจึงจำเป็นต้องรู้ถึงทักษะ กลวิธีและแหล่งข้อมูลที่จะจำเป็นต่อการดำเนินงานด้านการป้องกันและเฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพและรู้ว่าต้องทำอะไร มีความรู้ มีความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยให้มีคุณภาพ อีกทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของโลกในยุคข้อมูลข่าวสารด้วย ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียนเช่นกัน

3. ผลการสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัย โดยการประเมินคุณภาพคู่มือโรงเรียนปลอดภัยจากการหาค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมในการประเมินคุณภาพคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ทั้ง 12 รายการประเมิน ซึ่งในภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอีกประการที่องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้และนิยามเชิงปฏิบัติการ (ความหมาย) ที่เป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ในคู่มือ ได้ผ่านการพัฒนาจากความความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกระบวนการวิจัยใน

ระยะที่ 2 จึงส่งผลให้เนื้อหา และภาษาที่ใช้ในคู่มือมีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนปลอดภัย ตามองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ 3) คำแนะนำ 4) ความสำคัญและรายละเอียดของเนื้อหา 5) บทสรุปและ 6) เอกสารอ้างอิง

ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายชื่อของการประเมินคู่มือโรงเรียนปลอดภัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 6 รายการประเมิน คือ มีการกำหนด 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ 3) คำแนะนำ 4) ความสำคัญและรายละเอียดของเนื้อหา 5) บทสรุปและ 6) เอกสารอ้างอิง นอกจากนี้ยังมีการกำหนดหัวข้อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องนั้น ๆ มีการกำหนดหัวข้อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องนั้น ๆ และเนื้อหามีส่วนส่งเสริมการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถป้องกันแก้ไข ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด นั้นแสดงให้เห็นว่าคู่มือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีคุณภาพทางด้านเนื้อหา การใช้ภาษา การจัดรูปแบบและภาพ ประกอบที่เป็นส่วนสำคัญของการสร้างคู่มือ ดังที่ Taro [16] ได้อธิบายเกี่ยวกับคู่มือที่ดีว่า จะต้องคำนึงถึงภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ใคร่ครวญถึงปัญหา และสถานการณ์อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้ผู้ใช้คู่มือได้ใช้เป็นอย่างดี ควรออกแบบคู่มือที่สวยงามน่าหยิบอ่าน มีรูปภาพหรือการ์ตูนประกอบเพื่อให้มีความน่าสนใจ หากทำเป็นเล่มควรทำปกให้มีความสวยงามและทนทานต่อการใช้สอย ส่วนหน้าปกก็ควรเขียนอย่างเด่นชัดและ Yamane [17] ที่กล่าวว่า คู่มือที่ดีจะต้องมีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ และประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ภาษาที่ใช้ต้องสามารถสื่อสารให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกันกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือ หรือทำให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจผิด และภาษาที่ใช้จะต้องช่วยให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจได้ง่าย หากสิ่งใดมีความยากและซับซ้อนควรเขียนให้เข้าใจได้ง่าย โดยใช้เทคนิคอื่น ๆ ประกอบ เช่น การใช้ภาพประกอบ การใช้ตาราง การใช้การเปรียบเทียบ อุปมา อุปไมย การยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น และนอกจากนี้สำนัก [10] ที่ได้เขียนถึงองค์ประกอบในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน มีอยู่ทั้งหมด 8 ส่วน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ (Objective) 2) ขอบเขต (Scope) 3) คำ

จำกัดความ (Definition) 4) ความรับผิดชอบ (Responsibilities)
5) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure) 6) เอกสารอ้างอิง
(Reference document) 7) แบบฟอร์มที่ใช้ (Form) และ 8)
เอกสารบันทึก (Record)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ ยืนยันได้ว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 5
องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพล หรือบ่ง
บอกถึงตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับสูง เรียงลำดับค่าน้ำ
หนักองค์ประกอบจากมากที่สุดไปหาต่ำสุด คือ การป้องกันและ
เฝ้าระวัง การคุ้มครองและช่วยเหลือการส่งเสริมและพัฒนา การ
ป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อมและหลักสูตรความปลอดภัย ตาม
ลำดับและถือได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้ของโรงเรียนปลอดภัยของสถาน
ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้
จากการพัฒนาตัวบ่งชี้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะว่า
ในการพัฒนาโรงเรียนปลอดภัยนั้น ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรนำไปใช้
หรือประยุกต์ใช้ในหน่วยงานทางการศึกษา เช่น ใช้เป็นเครื่องมือ
ในการวัดและประเมินความสำเร็จด้านการดำเนินงานโรงเรียน
ปลอดภัยของสถานศึกษา

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะหลัก 2 ประการ คือ
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับ
การวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้โมเดลความ
สัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการ
ตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัย ซึ่งเป็นโมเดลที่มีความ
เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโรงเรียน
ปลอดภัยในสถานศึกษาหรือนำไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติในการ
เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาต่อไป

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำองค์ประกอบหลัก 5
องค์ประกอบ ที่เป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้สร้างหลักสูตร

ความปลอดภัยในสถาน ศึกษา หรือใช้ในการฝึกอบรมสำหรับผู้
บริหารสถานศึกษาและครูที่ร่วมโครงการเครือข่ายโรงเรียน
ปลอดภัย ตามบริบทและสถานการณ์ที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและ
ประเมินการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีเครื่องมือ
วัดผลการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัย

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียน
ปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดอื่น หรือสถานศึกษาอื่นที่ไม่ได้
ร่วมเครือข่ายโรงเรียนปลอดภัยเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้โรงเรียน
ปลอดภัยของสถานศึกษา ที่เหมาะสมตามบริบทนั้นๆ

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำ
ตัวบ่งชี้ที่ได้ ไปใช้ในการประเมินโรงเรียนปลอดภัยของสถาน
ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ
เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนาโรงเรียน
ปลอดภัยของสถานศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร
พลหาญ และรองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญ ที่ช่วยให้งานวิจัยสำเร็จ
สมบูรณ์ไปด้วยดี ขอขอบคุณคณะทำงานทุกท่านที่ให้ความร่วม
มือในการวิจัย และขอขอบคุณครอบครัวผู้วิจัยที่ทำให้
การทำวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] ฐาพรสุสิริวรรณ. (2550). **คู่มือโรงเรียนปลอดภัย**.
กรุงเทพฯ : โครงการเด็กไทยปลอดภัย ศูนย์วิจัยเพื่อ
ส่งเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก.
- [2] นิตยา โพธิ์ศรีขาม. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ
การรับรู้ความเสี่ยง กับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย
ของพนักงานระดับปฏิบัติการ : ศึกษากรณีโรงงาน
ประกอบรถยนต์แห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ**.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- [3] บุญชม ศรีสะอาด. (2547). **สถิติการวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- [4] บุญเกื้อ ครวหาเวช . (2542). **นวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ : RS Printing.
- [5] ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2550). **เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] มุลินธิศุณย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2550). **คู่มือการจัดการระบบความปลอดภัยในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ส. เสริมมิตรการพิมพ์.
- [7] มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2556). **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 7(3) มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [8] วิลาวัลย์ มาคุ้ม. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [9] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **แนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา**. ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). **คู่มือปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- [11] สุทธิรัช คนกาญจน์. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [12] สุภมาส อังคุโชติและคณะ. (2552). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- [13] สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551) **ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [14] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- [15] Hair, J.F. and others. (2010). **Multivariate DataAmalysis**. 5th ed. London : Prentice-hall International Ine.
- [16] Tacq, Jaques. (1997). **Multivariate Aualysis Techniques in Social Science Research FromProblem To Analysis**. London : Sage Publication.
- [17] Yamane,Taro. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis. Third editio**. New York : Harper and Row Publication.